

NIEUWS VAN

Nummer 1, maart 2019

Over KaDEr

KaDEr (**K**arakteristiek en **D**uurzaam **E**rfgoed) is een project van provincie Gelderland en TU Delft waarin we duurzame restauratiemethoden, materialen en werkwijzen in de praktijk toetsen. KaDEr meet effecten en resultaten en deelt deze kennis met monumenteigenaren, restauratiebedrijven en erfgoedorganisaties. KaDEr stimuleert monumenteigenaren het gebouwde erfgoed duurzaam in stand te houden met respect voor de monumentale waarden, de economische en de maatschappelijke functie van erfgoed. De resultaten van het project vormen input voor het erfgoedbeleid van de provincie.

Binnen KaDEr worden verschillende **Living labs** opgezet. Dat zijn locaties waar gerestaureerd wordt en tegelijkertijd onderzoek in de praktijk plaatsvindt op verschillende schaalniveaus. Ze zijn zo georganiseerd dat de meest betrokken organisaties een centrale plek krijgen. Zo is de gemeente betrokken bij een binnenstad waarin het erfgoed vertrekpunt is bij het vergroten van de vitaliteit. Historische landgoederen die duurzaam en met economisch en/of maatschappelijk draagvlak gaan samen met ons op zoek naar hun rol en functie in nieuwe tijden. Eigenaren van religieus erfgoed gaan samen met studenten op zoek naar nieuwe bestemmingen. We werken in een bijzonder waardevol monument samen met de eigenaar aan mogelijkheden voor verduurzaming meten nauwkeurig wat de effecten van maatregelen zijn op de monumentwaarden.

KaDEr start met nieuwe projecten

De eerste fase van KaDEr zit erop. Belangrijke conclusies zijn:

- Het werken in de Living Labs levert bruikbare informatie, inzichten en kennis op voor andere monumenten en locaties. De afhankelijkheid van externe factoren is groot (bijvoorbeeld er wordt asbest gevonden of er is een financieringsprobleem). Dat maakt dat de projecten niet altijd lopen zoals vooraf gepland.
- Er is behoefte aan praktische meetinstrumenten en voorbeelden.
- Actuele onderwerpen kunnen snel worden opgepakt, zoals de door gemeenten op te stellen kerkenvisies of de monitoring van de gevolgen in bouwfysisch opzicht voor en na de uitvoering van werkzaamheden.
- Er is beter zicht op maatregelen ter verduurzaming van een monument.

In 2019 start nieuw onderwijs dat aan de Livings labs is gekoppeld. De praktijk is een leerschool voor studenten van MBO, HBO en Universiteiten.

28 studenten van de opleiding Heritage & Design van de TU Delft starten in maart met plannen voor de verduurzaming en herbestemming van drie kerken. Teruglopend kerkbezoek en hoge exploitatiekosten zorgen ervoor dat kerken en kloosters een andere invulling zoeken. De kerken zijn vaak beeldbepalend in een dorp of stad. De gemeenschap wil de gebouwen graag behouden en gebruiken voor andere activiteiten. In overleg met de eigenaren zijn drie kerken geselecteerd: de Sint Maartenskerk in Tiel, de Nieuwstadskerk in Zutphen en de Walburgiskerk in Arnhem. De studenten gaan onderzoeken welke functies mogelijk zijn voor deze kerken en wat er nodig is om ze duurzaam in stand te houden. Zij werken deze ideeën uit tot bouwkundige plannen. In juli ronden de studenten hun studies af en zullen zij hun resultaten aanbieden aan de provincie en de eigenaren van de kerken.

Het Living lab Landgoed Reuversweerd is na wat vertraging door de vondst van asbest weer volop aan de gang. Vanuit het Gelders Restauratie Centrum zijn 15 MBO leerlingen het restauratievak aan het leren. Studenten van TU Delft zijn bezig om plannen te maken. Zij studeren af op een onderzoek en bouwkundige uitwerking van hun plannen in juli van dit jaar. Er komt een divers palet van mogelijkheden tevoorschijn.

Dit voorjaar start ook het living lab Landgoederen dat zich vooral richt op de ligging, omgeving en het water en natuurbeheer bij landgoederen in Oost Gelderland: Gelders Arcadië en het stroomgebied Berkel en IJssel. Hier werken we aan een ontwerp-atlas waarbij met verschillende ontwerp-mogelijkheden actuele problemen worden verkend. Deze ontwerp-atlas biedt een praktisch hulpmiddel bij huidige besluiten over water en natuurbeheer rondom de landgoederen.

In september start er in Winterswijk een living Lab in en om het historisch centrum. Daar gaat het om onderzoek naar leegstaande en nog in gebruik zijnde fabriekspanden, het voormalige stadhuis en de muziekschool. De studenten gaan ideeën leveren voor een industrieel cluster en een cultuur cluster, waarbij herbestemmen in plaats van nieuwbouw de leidraad vormt.

Study visit Innocastle

Als onderdeel van het living lab Landgoederen en het EU-project Innocastle zal er op 27 juni een Engelstalig symposium worden gehouden op een passende locatie. Het symposium is bedoeld voor eigenaren van historische buitenplaatsen en landgoederen en voor overheden. De focus van de bijeenkomst ligt op de thematiek van versnippering, waterhuishouding en kansen voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling op regionale schaal.

Praktische instrumenten

We merken tijdens de eerste fase van KaDEr dat er veel behoefte is aan praktische instrumenten die inzicht geven in de staat van het monument en het verduurzamen (vooral op energieverbruik) van een monument. Daarom gaan we de energiescan als instrument door ontwikkelen, zodat deze breed ingezet kan worden. En, we werken samen met een aantal gemeenten (Oost Gelre / Aalten / Winterswijk) aan kerkenvisies.